[1]*Самборський О. С., Слободянюк М. М., Рогуля О. Ю.*

[1]*Івано-Франківський національний медичний університет*

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Теоретико-прикладні аспекти взаємодії закладів вищої освіти та суб'єктів господарювання у сфері наукових досліджень

veritas_kh@ukr.net

Вступ. Стратегічним завданням закладів вищої освіти (ЗВО) є не лише забезпечення потреб ринку праці кваліфікованими кадрами, а й розробка інноваційних конкурентоспроможних продуктів, технологічний розвиток галузей економіки завдяки формуванню партнерських відносин між академічною спільнотою і бізнесом. Розроблення інтеграційних механізмів взаємодії ЗВО та суб'єктів господарювання дозволить подолати існуючі бар'єри при проведенні та впровадженні результатів наукових досліджень, якими є відсутність комплексної програми співробітництва, у тому числі й ендаументу, різні мотиви інновацій та часові горизонти планування, необхідність опублікування конфіденційних результатів наукових досліджень, відсутність у ЗВО організаційних структур з інноваційною стратегією тощо. Вищезазначене доводить актуальність створення механізму взаємодії ЗВО та бізнесу з метою розроблення інновацій та формування наукового інноваційного середовища, розвитку та комерціалізації дослідницьких проєктів, технологічного трансферу з урахуванням глобальних індустріальних трендів.

Метою дослідження є аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду співробітництва ЗВО та суб'єктів господарювання на етапах виконання та впровадження результатів наукових досліджень.

Методи дослідження. Для досягнення окресленої мети використані результати контент-аналізу, методи узагальнення та порівняння.

Отримані результати аналізу зарубіжного досвіду співробітництва компаній та університетів свідчать про достатньо широкий арсенал видів інтеграції освіти, науки та бізнесу, зокрема, це програми мобільності, сумісне викорис-

тання фінансів та інфраструктури для досліджень та розробок, виплата стипендій або грантів викладачам та студентам, податкові пільги для наукових стартапів тощо. Слід відмітити різноманітність джерел фінансування університетських наукових досліджень, якими є державний та місцевий бюджети, гранти, ендаумент та благодійні фонди, бізнес-структури, доходи від навчальної, дослідницької, виробничої та консультаційної діяльності.

Науково-дослідний сектор є потужним джерелом інноваційних продуктів, якому належить значна частка у загальному науковому потенціалі високорозвинених країн (наприклад, у США — 14,3%, в Японії — 13,4%, в країнах ЄС — 22,5%). Результатом взаємодії є створення мереж та кластерів, які об'єднують промислові та академічні заклади Німеччини, з метою сприяння новим технологіям та прискорення виходу на ринок нововведень. В Університеті Північної Кароліни (США) функціонує система винагород науковців, завдяки якій автори отримують 40% від прибутку. У Великій Британії існує система стимулювання співробітництва університетських наукових центрів і бізнесу, також у закладах освіти проводяться наукові дослідження для приватних компаній з подальшим їх впровадженням. Науковці мають можливість розвитку кар'єри у дослідницьких центрах компаній, наприклад, можуть стати консультантом або керівником наукового проєкту.

Прикладом взаємодії науки та бізнесу на національному фармацевтичному ринку є рівень впровадження результатів дисертаційних досліджень у господарську діяльність підприємств. Проведений нами аналіз практичного значення результатів дисертаційних досліджень, отриманих науковцями вітчизняних ЗВО, які були захищені за спеціальністю 15.00.01 - технологія ліків, організація фармацевтичної справи та судова фармація у 2017-2020 р.р., свідчить про їх ринкову затребуваність, — всі напрацювання технологічного спрямування були впроваджені у виробничий процес фармацевтичних підприємств, у діяльність аптечних закладів та на державному рівні.

Узагальнені дані свідчать, що 57,6% результатів орієнтовані на виробництво, серед яких 10,2% — це промисловий випуск та медичне застосування ЛЗ,

20,4% — введення до перспективного плану розвитку виробничого підприємства, решта — це апробація в заводських умовах складу та технології виробництва та проекту методів контролю якості. Встановлено, що 24,7% наукових розробок впроваджено у діяльність аптечних закладів, у структурі яких розроблення технології та складу ЛЗ, їх апробація в аптечних умовах. Окремо слід відмітити впровадження результатів досліджень, узагальнених у вигляді методичних рекомендацій та інформаційних листів, на державному рівні та в освітній процес ЗВО, частка склала 17,6%. Вищезазначене свідчить про актуальність напрямів наукової тематики, результати дослідження за якою впроваджуються суб'єктами ринку у практичну діяльність. Проте необхідно відмітити, що серед розробок, призначених для виробничих підприємств, лише десята частина отримала промисловий випуск та має медичне застосування, що демонструє необхідність розширення форм співробітництва ЗВО та фармацевтичних підприємств у сфері наукових досліджень.

Висновки. Таким чином, перспективним напрямом підвищення ефективності університетської науки є державна підтримка у вигляді пільгового інвестиційного та короткострокового кредитування, отримання патентів на комерційну експлуатацію, створення базових кафедр підприємств у ЗВО тощо. Вищезазначене сприятиме розвитку наукового співробітництва завдяки об'єднанню інтелектуального потенціалу ЗВО та потужностей суб'єктів господарювання.